

Arbeidshefte

8.-10. klasse

Steinerskolen legger vekt på å dyrke og fremme barnets forbindelse og forhold til naturen, allerede fra barnehagen av. Gjennom skolegangen fortsetter dette hele tiden med en hensikt å skape en sammenheng for eleven, mellom seg selv og sine omgivelser. Steinerskolens læreplan legger til rette for dette arbeidet med sitt særpregede «økologiske perspektiv» på alle fag gjennom alle år.

Kompetansemålene i alle fag er fordelt på 4., 7. og 10. trinn. Skolene står fritt til å bestemme når og hvordan de underviser slik at elevene oppnår disse kompetansemålene, samtidig som de er pliktige til å ha en skriftlig plan over *hvordan* de gjør *hva*, i sin lokale læreplan.

Det kan være svært hensiktsmessig å ha en egen plan for de «grønne fagene» fordi de ofte krever andre læringsarenaer enn klasserommet, og dermed ofte også ekstra ressurser, i form av ekstra lærere og utstyr. God planlegging er en forutsetning for å lykkes.

Dette heftet er tenkt som et tilleggsverktøy som kan bistå skolene i å gjennomføre lovpålagte og forpliktende «grønne kompetansemål», ikke en erstatning for læreplanen og alle de andre

veiledende kilder steinerskolelærere skal og kan benytte oss av i arbeid med lokal læreplan.

I dette heftet finnes tre maler som kan brukes i dette planarbeidet;

Grønne kompetansemål er en oversikt over kompetansemål i steinerskolens læreplan som har et «grønt preg». Den kan fungere som en del av skolens lokale læreplan.

Grønn pedagogisk plan er en klassevis oversikt til bruk i arbeidet med årsplaner.

Grønn årskalender gir mulighet til å få en praktisk oversikt over når på året de ulike aktivitetene skal gjennomføres. Oppdateres denne kalenderen hvert år kan den bli en viktig del av overleveringen mellom klasselærerne, i tillegg en sikring om at kunnskap i kollegiet blir tilgjengelig for alle.

Tusen takk til Anna Trede som har utviklet disse malene gjennom sine mange år som drivende kraft for et økologisk perspektiv i skolen, og som formidler av grønne-verdier gjennom undervisningen.

GRØNNE KOMPETANSEMÅL

Fag	Tema	Kompetansemål	Klasse
Mat & helse	Fra jord til bord	Kjenne til hvordan man lager en god kompost	
		Kjenne til grunnprinsippene innenfor økologisk og tradisjonell matvareproduksjon	
		Sammenligne bruk av energi i forhold til forskjellige produksjonsmetoder	
		Vurdere matvarenes kvalitet innenfor det globale varemarkedet Drøfte hvordan ulike markedsføringsmetoder kan påvirke valget av matvarer	
		Drøfte hvordan ulike markedsføringsmetoder kan påvirke valget av matvarer	
		Vurdere og velge matvarer ut fra etiske og bærekraftige kriterier	
	Mat & livsstil	Planlegge og lage et sammensatt, flere retters måltid Vite hvilke næringsstoffer sentrale matvarer inneholder	
		Vite hvilke næringsstoffer sentrale matvarer inneholder	
		Diskutere næringsrelaterte sykdommer, misbruk og avhengighet	
		Diskutere hva som er en sunn og bærekraftig matproduksjon	
		Bruke digitale verktøy til å bearbeide innkjøpstall og justere oppskriftsmengder	
		Vurdere kostholdsinformasjonen slik den fremstår i reklame og media	
	Mat & kultur	Ha kjennskap til tilsetningsstoffer i mat og hvordan de kan virke på kvalitet og helse	
		Planlegge og lage til selskap med inviterte gjester	
Prøve ut og sette sammen retter ut fra ulike matlagingsmetoder og matkulturer			
Gi eksempler på hvordan matredskaper og matkultur har endret seg over tid			
Drøfte utfordringer knyttet til globalisering av matkulturen			
Diskutere aktuelle helse- og miljøaspekter knyttet til genmodifiserte matvarer			
Naturfag	Mat & kultur	Diskutere etiske aspekter knyttet til stell av dyr, dyrehold og kjøttproduksjon	
Geografi		Vite hvordan jordsmonn dannes	

Fag	Tema	Kompetansemål	Klasse
Naturfag	Biologi	Redegjøre for hva et økosystem er, gi eksempler på ulike typer økosystem	
		Kjenne til den grunnleggende omsetningen i et økosystem og betydningen av planter, dyr og nedbrytere	
		Vite hva som menes med biologisk mangfold	
		Kjenne til de sentrale miljøfarene som truer våre økosystem	
		Redegjøre for hovedtrekkene i fotosyntesen	
		Kjenne til klimaproblematikken og CO2 sin rolle i denne	
		Redegjøre for hva vi mener med et kulturlandskap	
		Ha kunnskap om hvordan kulturlandskapene er blitt til og hvordan de endres i vår tid	
		Avlese et landskap, f.eks. Kunne se hvilke inngrep som er foretatt	
		Se forskjellen på landskaper med et stort biologisk mangfold og landskaper preget av monokulturer	
		Tenke globalt, handle lokalt	
	Ha tanker om hva en bærekraftig utvikling vil innebære, lokalt og globalt		
	Astronomi	Kjenne de mest markante stjernebilder som er synlige i Norge	
Kropps- øving & friluftsliv	Friluftsliv	Praktisere ulike former for friluftsliv i ulike naturmiljøer	
		Orienterer seg ved hjelp av kart og kompass i varierte terrengetyper	
		Planlegge og gjennomføre overnattingsturer til ulike årstider	
	Idrett & dans	Videreutvikle flere svømmeteknikker, utføre livredning i vann, der mulighetene ligger tilrette for det	
		Forklare og utføre livbergende førstehjelp	
Kunst & håndverk	Håndverk	Kunne planlegge en realistisk prosess for å lage hensiktsmessige og vakre gjenstander i ulike materialer	
		Ha gode kunnskaper om ulike materialer for å kunne foreta bevisste valg i forholdet mellom virkninger på miljøet og gjenstandenes krav	
		Kunne utarbeide og gjennomføre et arbeid fra planlegging til ferdigstilling, også der det kreves nøyaktige mål	
		Kunne arbeide i grunnleggende teknikker med mange ulike materialer	
		Kjenne myke og harde tresorters egenart og motstand i forhold til redskaper	

GRØNN PEDAGOGISK PLAN

Fag	Kompetansemål	Aktivitet

GRØNN ÅRSKALENDER

Måned	Aktivitet	Hvordan
Aug		
Sep		
Okt		
Nov - Mar		
Apr		
Mai		
Jun		
Jul		

GRØNN PEDAGOGISK PLAN

Fag	Kompetansemål	Aktivitet

GRØNN ÅRSKALENDER

Måned	Aktivitet	Hvordan
Aug		
Sep		
Okt		
Nov - Mar		
Apr		
Mai		
Jun		
Jul		

GRØNN PEDAGOGISK PLAN

Fag	Kompetansemål	Aktivitet

GRØNN ÅRSKALENDER

Måned	Aktivitet	Hvordan
Aug		
Sep		
Okt		
Nov - Mar		
Apr		
Mai		
Jun		
Jul		